

**Θέμα : Συνταγματικές διατάξεις για την προστασία των μειονοτήτων
στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

1. Η προστασία των μειονοτήτων στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ρυθμίζεται μόνο κατ' εξαίρεση με ρητές συνταγματικές διατάξεις. Συγκεκριμένα, ρητή συνταγματική διάταξη για την προστασία των μειονοτήτων έχουν :

- Η Αυστρία (άρθρο 8 Συντ.)
- η Ιταλία (άρθρα 6, 83 παρ. 2 και 116 Συντ.) και
- η Φιλανδία (άρθρο 14 παρ. 3 Συντ.).

2. Η προστασία των μειονοτήτων παρουσιάζεται τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερα έντονη στα συνταγματικά κείμενα των νέων Δημοκρατιών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Ενδεικτικά ρητές συνταγματικές διατάξεις έχουν :

- Η Αλβανία (άρθρο 4 Συντ.),
- η Βοσνία (Προοίμιο Συντ.),
- η Γιουγκοσλαβία (άρθρα 11, 46, 47 και 48 Συντ.),
- η Εσθονία (άρθρο 50 Συντ.),
- η Κροατία (άρθρο 15 παρ. 1 και 2 Συντ.),
- η Ουγγαρία (άρθρα 32 β και 68 Συντ.),
- η Πολωνία (άρθρο 35 Συντ.),
- η Ρουμανία (άρθρα 6 και 59 παρ. 2 Συντ.),
- η Ρωσία (άρθρο 69 Συντ.),
- η Σλοβακία (άρθρο 34 Συντ.),
- η Σλοβενία (άρθρα 5, 11, 61, 64 και 80 Συντ.), και
- η Τσεχία (άρθρο 3 Συντ. και άρθρα 24 και 25 ΧΘΔΘΕ).

3. Αλλού το θέμα ρυθμίζεται με την ανάπτυξη θεσμών που προσιδιάζουν σε ομοσπονδιακά συστήματα, όπως οι διατάξεις για την αυτονομία των εθνικοτήτων στην Ισπανία (άρθρα 2 και 3 Συντ.) ή οι διατάξεις για τις γλωσσικές κοινότητες στο Βέλγιο (άρθρο 59 ter.). Προς αυτήν την κατεύθυνση μπορεί να θεωρηθεί ότι κινούνται και

σχετικές θεσμικές πρωτοβουλίες αναβάθμισης των τοπικών αρχών της Ουαλίας και της Σκωτίας στη Μ. Βρετανία.

4. Σε πολλά κράτη-μέλη υπάρχει ρητή πρόβλεψη απαγόρευσης διακρίσεων για θρησκευτικούς, φυλετικούς ή άλλους λόγους, όπως λ.χ. στη Γαλλία (προοίμιο), Ιρλανδία (άρθρο 44 παρ. 3 Συντ.), Ολλανδία (άρθρο 1 Συντ.), Βέλγιο (6 bis επ.), Γερμανία (3 παρ. 3 Συντ.), Δανία (άρθρα 70 και 71 Συντ.), Πορτογαλία (άρθρο 13 παρ. 2 Συντ.), Ισπανία (άρθρο 23 Συντ.), Αυστρία (άρθρο 7 Συντ.), Φιλανδία (άρθρο 5 παρ. 2 Συντ.) και Σουηδία (άρθρα 12 παρ. 2 και 15 Συντ.).

5. Τέλος, σε πολλά κράτη-μέλη σχετικά προβλήματα αντιμετωπίζονται σε επίπεδο κοινής νομοθεσίας, όπως λ.χ. ιδιαίτερες προβλέψεις στο εκλογικό δίκαιο της Γερμανίας για τη Δανική μειονότητα, για την Κορσική στη Γαλλία ή για την Γροιλανδία στη Δανία.

6. Στο συνημμένο παράρτημα παρατίθενται ενδεικτικά σε πρόχειρη μετάφραση ή συνοπτική απόδοση σχετικές συνταγματικές διατάξεις ευρωπαϊκών κρατών.

Αθήνα, 7 Ιουλίου 1998

Dis.M(3)/DI/MeionotProst.doc/1.7.98/p.1/md

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αυστρία

- Στο άρθρο 8 Συντ. προβλέπεται ότι “η γερμανική είναι η επίσημη γλώσσα της Δημοκρατίας με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων.....για τις γλωσσικές μειονότητες”.

Ιταλία

- Στο άρθρο 6 Συντ. προβλέπεται ότι “η δημοκρατία προστατεύει με ειδικές ρυθμίσεις τις γλωσσικές μειονότητες”.

- Με το άρθρο 83 παρ. 2 Συντ. διασφαλίζεται η αντιπροσώπευση των μειονοτήτων στην εκλογή Προέδρου.

- Με το άρθρο 116 Συντ. προβλέπεται καθεστώς αυτονομίας για συγκεκριμένες περιοχές.

Φιλανδία

- Στο άρθρο 14 παρ. 3 Συντ. προβλέπεται ότι “οι Σάμι, ως αυτόχθον λαός, οι Ρομάι και άλλες ομάδες έχουν το δικαίωμα να διατηρούν και να αναπτύσσουν τις γλώσσες και τον πολιτισμό τους”.

Αλβανία

- Στο άρθρο 4 Συντ. προβλέπεται ότι “η Δημοκρατία της Αλβανίας αναγνωρίζει και εγγυάται τα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες, (τα δικαιώματα) των εθνικών μειονοτήτων, όπως αποτυπώνονται στις διεθνείς συνθήκες”.

Βοσνία

- Στο Προοίμιο του Συντάγματος γίνεται αναφορά στη Διακήρυξη για τα Δικαιώματα ατόμων που ανήκουν σε εθνικές, θρησκευτικές ή γλωσσικές μειονότητες.

Εσθονία

- Κατά το άρθρο 50 Συντ. “οι εθνικές μειονότητες έχουν το δικαίωμα να ιδρύσουν θεσμούς αυτοδιοίκησης”.

Κροατία

- Στο άρθρο 15 παρ. 1 και 2 Συντ. προβλέπεται ότι “τα μέλη όλων των εθνοτήτων και μειονοτήτων έχουν ίσα δικαιώματα στη Δημοκρατία της Κροατίας”, “έχουν εγγυημένη ελευθερία να εκφράζουν την εθνική τους ταυτότητα, να χρησιμοποιούν την γλώσσα και τη γραφή τους” και “πολιτιστική αυτονομία”.

Ουγγαρία

- Στο άρθρο 32 β Συντ. προβλέπεται “κοινοβουλευτικός Όμπουντμαν για εθνικές και εθνοτικές μειονότητες”.

Πολωνία

- Κατά το άρθρο 35 Συντ. “η Δημοκρατία της Πολωνίας διασφαλίζει σε πολίτες που ανήκουν σε εθνικές ή εθνοτικές μειονότητες την ελευθερία να διατηρούν και να αναπτύσσουν τη γλώσσα τους, τα έθιμα και τις παραδόσεις τους και να αναπτύσσουν τον πολιτισμό τους”.

Ρουμανία

- Κατά το άρθρο 6 Συντ. “το κράτος αναγνωρίζει και εγγυάται το δικαίωμα ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες για προστασία, ανάπτυξη και έκφραση της εθνικής, πολιτιστικής, γλωσσικής και θρησκευτικής τους ταυτότητας”.

Ρωσία

- Στο άρθρο 69 Συντ. “η Ρωσική Ομοσπονδία εγγυάται τα δικαιώματα μικρών αυτόχθονων λαών σύμφωνα με τις γενικώς αποδεκτές αρχές και πρότυπα του διεθνούς δικαίου και των διεθνών συνθηκών”.

Αθήνα, 7 Ιουλίου 1998

Dis.M(3)/DI/MeionotProst.doc/1.7.98/p.3-4/md